

АБРЕВІАТУРИ В СЕМАТИКО - ТЕМАТИЧНИХ ГРУПАХ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто та проаналізовано особливості утворення та специфіку функціонування абрєвіальних скорочень сфери Інтернет та комп'ютерних технологій, економіки та суспільно-політичної галузі. Визначено передумови для формування нових словотвірних елементів, розглянуто способи номінації нових понять у відповідних сферах людської діяльності.

Ключові слова: скорочення, абрєвіація, неологізм, комп'ютерні технології, економіка.

В статье рассмотрены и проанализированы особенности образования и специфику функционирования абрєвиальных сокращений сферы Интернет и компьютерных технологий, экономики и общественно - политической области. Определены предпосылки для формирования новых словообразовательных элементов, рассмотрены способы номинации новых понятий в соответствующих сферах человеческой деятельности.

Ключевые слова: сокращение, абрєвиация, неологизм, компьютерные технологии, экономика.

It is recognized that the implement of information technology in our daily lives has changed drastically in the past years. Information technology is used in all areas of life, such as education, communication, business, trading and processing companies. The active process of application of modern information technologies to the different spheres of social life of English-speaking countries has led to the emergence of numerous innovations. The article examines and analyzes the specific features of the formation and functioning of the abbreviations in the Internet and computer technologies, economics and sociopolitical sphere. The preconditions for the formation of new word-forming elements are detected, the ways of nomination of the new notions in the respective spheres of human activity are looked into. Based on the results of our research it was detected that shortenings are playing a leading role in the formation of lexical innovations and act as "more economical" substitutes of polysyllabic word in modern English language. The material suggests, therefore, that the information revolution and the introduction of modern computer technology is an important factor that influences the innovation processes in the sphere of economic and sociopolitical vocabulary of the English language and on the emergence of the new abbreviations in these spheres and the development of word formation in general.

Key words: shortening, abbreviation, neologism, computer technologies, economics.

Постановка проблеми. Нові реалії ХХІ століття впливають не тільки на суспільне життя але й на розвиток мови. Хоча, поява словників полегшує сприйняття скорочених лексичних одиниць та специфічних текстів, проте, залишається ще багато лінгвістичних аспектів які потребують подальших досліджень. Це стосується специфіки утворення та функціонування абрєвіальних скорочень.

Огляд останніх досліджень і публікацій з цієї проблеми. Зарубіжними і вітчизняними лінгвістами, що досліджували абрєвіацію, висвітлювалися аспекти, пов'язані не тільки з розробкою загальних питань абрєвіації, але й більш широких проблем теорії абрєвіації і словотвору. К. Кубряковою та К. Дюжиковою було визначено межі між абрєвіацією і словоскладанням, В. Волошин і В. Борисов описують формальну структуру скорочень і їх відносини з твірними одиницями, І. Штерн (I. Stern) М. Шлаух (M. Schlauch), Л. Шеляховска і Л. Сапогова досліджують основні принципи моделювання скорочених лексичних одиниць (абрєвіатур) [2, с. 66].

Мета даної роботи полягає у дослідженні функціонування абрєвіальних скорочень в семантико-тематичних групах неологізмів у відповідності зі сферами їх використання, передусім, в галузі Інтернет та комп'ютерних технологій, економіки та суспільно-політичної сфери. Поставлена мета передбачає виконання низки завдань: 1) проаналізувати результати впливу сучасної інформаційної техніки на різні сфери соціального життя англословних країн; 2) визначити передумови для формування нових словотвірних елементів в таких сферах людської діяльності як: Інтернет та комп'ютерні технології, економіка та суспільно-політична сфера; 3) дослідити особливості утворення та специфіку функціонування абрєвіальних скорочень у відповідних галузях.

Матеріалом дослідження послуговувала суцільна вибірка інформаційних статей із розділу зовнішньої політики, економіки в щоденних англословних Інтернет-виданнях, а також вибірка неологізмів в сфері комп'ютерних технологій із зарубіжних лексикографічних джерел.

Виклад основного матеріалу. У кожній сфері діяльності існують свої скорочення. Перекладач, який спеціалізується в тій або іншій області, є за появою нових скорочень і є свій словниковий запас абрєвіатур. Нам видається доцільним розділити наявний лексичний матеріал на наступні семантико-тематичні групи у відповідності зі сферами його використання: 1) комп'ютерна лексика; 2) суспільно - політична лексика; 3) економічна лексика

Провідні вчені і фахівці пишуть про те, що у ХХІ столітті наступив час "інформаційного ринку" (information marketplace), коли комп'ютерна і телекомунікаційна техніка є такою ж невід'ємною

частиною повсякденного життя, якою сьогодні є телефон. Але вже наприкінці 90-х років сучасна техніка внесла істотні зміни в спосіб життя людини, для багатьох людей уже наступив період “електронного життя” (e-life), тобто коли реалізація потреб і бажань (і не тільки матеріальних) здійснюється за допомогою комп’ютерної техніки, особливо через Інтернет [1]. Скорочення в інформаційних технологіях можуть складатися з двох компонентів: *PIXEL* (*picture element*), *VOCODER* (*voice coder*), трьох: *RTF* (*Rich Text Format*), *CMC* (*Computer-mediated Communication*), *CCS n* (*Common Communication Support*), *CRM* (*Customer Relationship Management*), чотирьох: *IMHO* (*In My Humble Opinion*), *SCSI n* (*small computer system(s) interface*), *OMAP* (*Open Multimedia Applications Protocol*), або ж п’яти компонентів: *EPROM* - (*Erasable Programmable Read-Only Memory*), *SWIFT* (*Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication*). Скорочення, які складаються з п’яти компонентів, у спеціалізованій літературі є оказіонального характеру.

З усіх відомих видів скорочень у сфері комп’ютерних технологій домінують ініціальні аббревіатури. Ініціалізи утворюються в результаті скорочення словосполучення до початкових літер слів. Такі лексичні одиниці найчастіше мають номінативний характер, тобто є іменами предметів та явищ. В деяких випадках ініціалізи, сполучаючись із нескороченими словами, утворюють новий ініціалізм, вищого ієрархічного рангу [4]: *commercial ma XML* (*Extensible Markup Language*) утворює новий ініціалізм *cXML*, *e-business ma XML* (*Extensible Markup Language*) утворює *ebXML*. Інколи ініціалізи сполучаються із нескороченими словами, утворюючи нову термінологічну одиницю: *BBBOnLine* (*Better Business Bureaus Online*), *DNS parking* (*Domain Name System parking*), *virtual ISP* (*virtual Internet Service Provider*).

Ініціалізи озвучуються двома способами: вони можуть читатися як звичайне слово за діючими орфографічними нормами або по буквах. Ініціалізи першого типу називаються акронімами (асгронумс). Для утворення акронімів використовують частини слів, що входять до складу початкових термінологічних слів або корелят [2, с. 99]. Наприклад: *LISP* – *list processing* (*Лісп* – мова обробки списків); *WAMBAM* (*Web Application Meets Brick And Mortar*), *SWIFT* (*Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication*), Ініціалізи другого типу – алфавітизмами (alphabetisms): *IVR* (*Interactive Voice Response*), *EBPP* (*Electronic Bill Presentment and Payment*). Серед досліджуваних термінів переважну більшість складають алфавітизми.

Не менш популярними є контаміновані утворення: *blath n* - *blog* + *math*, *blaudience n* — *blog* + *audience*, *blogcast v* — *blo g* + *broadcast*, *celeblog n* — *celebrity* + *blog*, *sensorware n* — *sensor* + *software*, *computerate adj* — *computer* + *literate*, *eppraise v* — *electronic* + *appraise*, *available adj* — *electronic* + *available*, *guiltware n* — *guilt* + *software*, *infopreneur n* — *information* + *entrepreneur*, *moblog n* — *mobile* + *blog*, *nescape n* — *net* + *landscape*, *netizen n* — *net* + *citizen*.

Коли початкові літери скорочень подвоюються, вони означають множину: *ll* – *lines* (рядки); *pp* – *pages* (сторінки).

У складі суспільно-політичної лексики ми відзначили ініціальні скорочення, наприклад: *ACDA n* (*Arms Control and Disarmament Agency*), *CEO n* (*chief executive officer*), *EPA n* (*Environmental Protection Agency*), *ERA n* (*Equal Rights Amendment*), *INF n* (*Intermediate-range Nuclear Forces*), *LMS n* (*Local Management of Schools*), *NIC n* (*New Industrialized Countries*), *PAC n* (*political action committee*), *SAT n* (*standard assessment task*); а також контаміновані утворення: *bureaucrap n* — *bureaucrat* + *crap*, *compossible adj* — *compatible* + *possible*, *guestage n* — *guest* + *hostage*, *pollutician n* — *polluted* + *politician*.

У новій суспільно-політичній лексиці функціонують лексичні скорочення, представлені таким типом як усічення кінцевої частини слова, наприклад : *giro n* (*girocheque*) – чек, що випускається урядом в якості грошової допомоги з приводу хвороби або безробіття; *cred n* (*credibility*) – довіра. Вони є поширеними в британських та американських газетних виданнях: “*The cred of formerly revered bureaucrats is in tatters*”. “*Кредит довіри шанованих перш бюрократів остаточно підірваний*”. (U.S. News & World Report) та інші.

Скорочення можуть слугувати твірною основою для похідних, наприклад, з додаванням зменшувального суфікса “-ie” зустрічається в наступних словах: *woopie n* (*well-off older person*), *yuppie n* (*young urban professional*). Неологізм *yettie* (аббревіатура фрази *young, entrepreneurial, tech-based twenty-something*) був створений за аналогією до одного із найпопулярніших слів 80-х – початку 90-х років - *yuppie* (*young upwardly-mobile professional person*) – символ молоді честолюбної людини, спрямованої на здобуття багатства. *Yettie* – це *yuppie* початку XXI століття, як підкреслюють журналісти.

Ми, виявили деривати, утворені від усічених основ, які оформляє суфікс “-ie”: *fundie n* (*fundamentalist* – релігійний фундаменталіст, політичний радикал), можливе використання суфікса “- i” або “- y” : *fundi*, *fundy*. Слово “*Fundie*” відображає запозичення з німецької сленгової назви

радикального крила Партії зелених Німеччини. Цей неологізм часто використовується для вираження принизливого ставлення в політичних дебатах, наприклад: “*The Fundies are not a serious political force and their current hero is not a serious political candidate*”. “*Радикали не є серйозною політичною силою і їх нинішній представник не є серйозним політичним кандидатом*”; або ж інший приклад: “*The fundies are the purists who believe the only way to save the Earth is to dismantle industry*”. “*Радикали є пуристами, які вважають, що єдиний спосіб врятувати Землю – це розвалити промисловість*” [4].

Впровадження новітніх інформаційних технологій викликає зміни у різних сферах суспільного життя і накладає відповідний неологічний відбиток. Серед сфер, які зазнали суттєвіших змін у зв'язку з інформаційною революцією можна, насамперед, відзначити сферу економічного життя. Бум “інтернет - економіки” спричинює і виникнення нових складноскорочених слів, наприклад: *ABI n (Association of British Insurers)*, *ATM n (automated teller machine)*, *C CI n (Consumer Confidence Index)*, *CFTC n (Commodity Futures Trading Commission)*, *CUSIP n (Committee of Uniform Security Identification Procedure)*, *EVP n (Executive Vice-President)*, *IPO n (initial public offering)*, *ISA n (individual savings account)*, *PEP n (Personal Equity Plan)*, *TESSA n (Tax Exempt Special Savings Account)*, *TOM n (total quality management)*, *WIP n (work in progress or work in process)*.

В аналізі телескопічних слів, не можна не відзначити і його ролі у формуванні нових словотвірних елементів. Наприклад, передумови для формування словотвірного елемента - *nomics* були створені телескопією. “Префіксоїд” -*nomics* – “економічна теорія або політика” розпочав своє існування після утворення телескопізму *Nixonomics (Nixon + economics)*, за аналогією до якого були створені інші неологізми: *Reaganomics*, *Bushonomics*, *Rogernomics*, *Gorbanomics*, *Clintonomics*. Завдяки високій частоті використання елемента у групі структурно однотипних лексичних одиниць, у яких він мав однакове, типізоване значення, редукований елемент “-*nomics*” отримує статус автономії і може набувати наносмислів. Він став приєднуватися не лише до власних імен, а і до загальних іменників, про що свідчать такі неологізми: *bimbonomics*, *cybernomics*, *mediconomics* *bimbonomics n — bimbo + economics ma інші*. Є випадки й інших повних телескопізмів: *glocal adj — global + local*, *hesiflation n — hesitation + inflation*, і часткові: *innoventure n — innovation + venture*.

Міжнародна комп'ютерна мережа “Інтернет” створила умови для широкомасштабної “електронної торгівлі”, що сприяло появі десятків нових слів і словосполучень. Виникають диференціюючі назви – позначення типів та різновидів такої торгівлі. Наприклад, у складі нової економічної лексики можна зустріти аббревіатури з цифровими символами: *B2B (business-to-business)*, *B2C (business-to-consumer)*, *B2B2C (business-to-business-to-consumer)*, *C2C (consumer-to-consumer)*, *C2B2C (consumer-to-business-to-consumer)*, *B2E (business-to-employee)*, *P2 P (producer-to-producer)*. Такі новотворення є специфічним типом аббревіатур з використанням цифри “2” завдяки її омофонічності з прийменником “to”. Крім того, за аналогією до неологізму *e-commerce (electronic commerce – торгівля, яка здійснюється в мережі інтернет)* виникають і новотворення для позначення інших видів сучасної, особливо “комп'ютеризованої” торгівлі: *d-commerce ← digital commerce*, *m-commerce ← mobile commerce*, *v-commerce ← virtual commerce*, *t-commerce ← television commerce (комерція з використанням інтерактивного цифрового телебачення)*, *t-commerce* може також бути скороченням від “*tablet commerce*” (планшет комерція), яка представляє стратегію проектування та розробки веб-сайтів та пов'язаних з ними програм, призначених для вдосконалення придбання покупок на планшетних пристроях.

Саме в зв'язку з “електронною торгівлею” все більше почали вживатися такі різновиди усічень як синкопи (вилучення центральної частини слова). наприклад : *e-tail* замість *e-(re)tail*, *e-tailer* замість *e-(re)tailer*, *e-tailing* замість *e-(re)tailing*).

Розвиток комп'ютерної техніки, все більш широке використання Інтернету, вважають економісти, у найближчому майбутньому приведе до створення економічної системи, яку вони називають “капіталізм без тертя” (*frictionless capitalism, friction-free capitalism*). При цій системі будуть скасовані посередницькі організації. Цей процес позначається неологізмом “*disintermediation*”. У західних країнах народжується новий клас “кібернідприсмців” (*cyber-entrepreneur, entrepreneurd, ontrepreneur*) – людей, що займаються підприємницькою діяльністю тільки за допомогою комп'ютерної техніки (через Інтернет).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Викладений матеріал свідчить, таким чином, що інформаційна революція і пов'язане з нею впровадження сучасної, особливо комп'ютерної техніки є важливим макросоціальним чинником, який впливає на інноваційні процеси в галузі економічної та соціально-політичної лексики сучасної англійської мови, на появу нових абревіальних скорочень в даних сферах та на розвиток словотворення. Спостереження над зазначеними семантико-тематичними групами дають можливість зробити певні висновки про загальні тенденції утворень

неологізмів в системі сучасної англійської мови і виявити активізацію тих чи інших способів номінації нових понять.

З огляду на здійснену спробу у цій статті дослідити особливості утворення та специфіку функціонування абривіальних скорочень в комп'ютерній, суспільно - політичній та економічній галузі вважається за доцільне зосередитись на подальших дослідженнях появи інновацій сфери Інтернет та комп'ютерних технологій, як таких, що динамічно поповнюють словниковий склад англійської мови з поєднанням новизни форми з новизною місту.

Список літератури

1. Герман К. Политические переупутья при движении к глобальному информационному обществу // Социс. – 1998. – №2. – С.67– 76.
2. Мешков, О.Д. Словообразование современного английского языка [Текст] / О.Д. Мешков. – М.: Наука –, 1976. – 245 с.
3. Омельченко, Л.Ф. Телескопия – один из малоизученных способов глаголообразования современного английского языка [Текст] / Л.Ф. Омельченко // Филологические науки. – 1980. – № 5. – С. 66 – 71.
4. Web's Dark Sides // US News and World Report. – 2000. – Aug. 28. – P.36 – 38.
5. Word Spy: The Word Lover's Guide to Modern Culture — [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.wordspy.com/categories/acronyms-andabbreviations.asp>